

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

DELEGATURA w ŁODZI

Aleja Piłsudskiego 8
90-051 Łódź, P - 73
Tel. (0-42) 636-36-89, Fax (0-42) 636-07-12
E-mail: lodz@uokik.gov.pl

RŁO/61-91/04/AS

Łódź, dnia 14 grudnia 2004 r.

DECYZJA Nr 20/2004

Na podstawie art. 23e ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2003 r., nr 86, poz. 804 z późn. zm.) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. nr 18 poz. 172 ze zm.), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wszczętego z urzędu przeciwko Dorocie Kubickiej-Mikoś zamieszkałej w Kielcach przy ul. Leszczyńskiej 65a/5 prowadzącej Centrum Usług Dydaktycznych „Pragmatic”

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, wskazaną w art. 23a ust. 1 i 2 w. w. ustawy, bezprawne, godzące w interesy konsumentów działanie przedsiębiorcy polegające na:

stosowaniu w Umowie o świadczenie usług dydaktycznych w Prywatnej Szkole Języka Angielskiego „Pragmatic” postanowienia o treści: „Wszelkie spory mogące wyniknąć w czasie realizacji niniejszej umowy rozstrzygać będzie Sąd, właściwy dla siedziby Usługodawcy”, wpisanego 30 czerwca 2003 r. do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego (sygn. akt XVII Amc 31/02)

i stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem 15 grudnia 2004 r.

Uzasadnienie

I. Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w Łodzi (zwany dalej Urzędem), działając w imieniu Prezesa Urzędu, w ramach przeprowadzonego w terminie od 9 września 2004 r. do 25 października 2004 r. badania wzorców umownych na rynku nauczania języków obcych w województwie łódzkim i świętokrzyskim, zbadał wzorce umowne stosowane przez Dorotę Kubicką-Mikoś prowadzącą Centrum Usług Dydaktycznych „Pragmatic”.

Analiza powyższych dokumentów wykazała, iż wzorzec umowy zawiera postanowienie mogące stanowić niedozwoloną klauzulę umowną wpisaną do rejestru

postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego (zwany dalej Rejestrem).

Z uwagi na powyższe, w dniu 22 października 2004 r. Delegatura Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Łodzi w imieniu Prezesa Urzędu mocą postanowienia nr 1 wszczęła postępowanie w sprawie stosowania przez Dorotę Kubicką-Mikoś zamieszkałą w Kielcach przy ul. Leszczyńskiej 65a/5 prowadzącą Centrum Usług Dydaktycznych „Pragmatic” praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na: bezprawnym, godzącym w interesy konsumentów działaniu polegającym na stosowaniu w Umowie o świadczenie usług dydaktycznych w Prywatnej Szkole Języka Angielskiego „Pragmatic” postanowienia o treści: „Wszelkie spory mogące wyniknąć w czasie realizacji niniejszej umowy rozstrzygać będzie Sąd, właściwy dla siedziby Usługodawcy”, wpisanego 30 czerwca 2003 r. do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego (sygn. akt XVII Amc 31/02), co może stanowić naruszenie art. 23a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2003 r., nr 86, poz. 804 ze zm.) – zwana dalej ustawą o ochronie (...).

Odpowiadając na postawione zarzuty Dorota Kubicka-Mikoś oświadczyła, iż nie było Jej zamiarem naruszanie interesów konsumentów, a kwestionowany zapis znalazł się w umowie z powodu niewiedzy i nieświadomości, iż stanowi on niedozwoloną klauzulę wpisaną do Rejestru. Ponadto zobowiązała się do usunięcia kwestionowanego zapisu ze wzorca i do aneksowania obowiązujących umów do dnia 15 grudnia 2004 r. W dniu 3 grudnia 2004 r. (data wpływu do Urzędu) strona przedstawiła nowy wzorzec umowy oraz wzór aneksu (dowód: karty 10, 23-24).

II. Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:

1. Dorota Kubicka-Mikoś zamieszkała w Kielcach przy ul. Leszczyńskiej 65a/5 prowadząca Centrum Usług Dydaktycznych „Pragmatic” jest przedsiębiorcą wpisanym do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta Kielce pod nr 16816/00r/U. Przedmiotem Jej działalności jest prowadzenie kursów języków obcych i informatycznych (dowód: zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej; karta 7).

2. W celu nawiązania stosunku zobowiązaniowego z konsumentami Dorota Kubicka-Mikoś korzysta z formularza o nazwie Umowa o świadczenie usług dydaktycznych w Prywatnej Szkole Języka Angielskiego „Pragmatic” Nr ____ (dowód: karty 5-6).

3. W § 6 pkt 2 wyżej wymienionego formularza występuje zapis: „Wszelkie spory mogące wyniknąć w czasie realizacji niniejszej umowy rozstrzygać będzie Sąd, właściwy dla siedziby Usługodawcy” (dowód: karty 5-6).

III. Prezes Urzędu ustalił następujący stan prawny:

1. Art. 23a ust. 1 ustawy o ochronie (...) stanowi, iż przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów.

2. Zgodnie z ust. 2 tego przepisu za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwą lub wprowadzającą w błąd reklamę i inne czyny nieuczciwej konkurencji godzące w zbiorowe interesy konsumentów.

3. Zapis o treści: „Wszelkie spory wynikłe na tle zawartej umowy podlegają wyłączności sądu powszechnego dla siedziby firmy przyjmującej zamówienie” został wpisany do Rejestru z dniem 30 czerwca 2003 r.

IV. Oceniając przedstawiony stan faktyczny i prawny organ antymonopolowy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 23a ust. 1 ustawy o ochronie (...) przesłankami zaistnienia zakazanej praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów jest:

- 1 działanie przedsiębiorcy
- 2 naruszające zbiorowy interes konsumentów
- 3 noszące znamiona bezprawności.

Ad. 1 Jak zostało wykazane wyżej, Dorota Kubicka-Mikoś prowadząca Centrum Usług Dydaktycznych „Pragmatic” jest przedsiębiorcą wpisanym do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta Kielce.

Ad. 2 Przepisy ustawy o ochronie (...) nie definiują pojęcia zbiorowego interesu konsumentów. Z całą pewnością mamy do czynienia z takim interesem gdy działania przedsiębiorcy dotyczą zbiorowości i mogą dotknąć każdego potencjalnego klienta tego przedsiębiorcy, czyli gdy są powszechne.

W niniejszej sprawie mamy do czynienia z naruszaniem praw nieograniczonej liczby konsumentów, którzy zawarli umowę o uczestnictwo w kursie językowym z Centrum Usług Dydaktycznych „Pragmatic” w Kielcach (taki podmiot występuje we wzorcu umowy, a Dorota Kubicka-Mikoś określona jest w nim jako dyrektor reprezentujący Centrum Usług Dydaktycznych „Pragmatic”).

Ponadto każdy potencjalny konsument chcący skorzystać z usług świadczonych przez Dorotę Kubicką-Mikoś jest narażony na zawarcie umowy z wykorzystaniem formularza zawierającego kwestionowane postanowienie. Dorota Kubicka-Mikoś nie stosuje bowiem żadnych innych druków.

Ad. 3 Bezprawność to sprzeczność zachowania z przepisami prawa zawartymi w różnych jego gałęziach oraz z zasadami współżycia społecznego. Chodzi więc o sprzeczność z szeroko rozumianym porządkiem prawnym jako całością. Istotnym jest również fakt, iż bezprawność jest czynnikiem o charakterze obiektywnym, niezależnym od wystąpienia szkody czy od zamiaru podmiotu dopuszczającego się działań bezprawnych.

Kwestionowany zapis jest zdaniem Prezesa Urzędu niedozwoloną klauzulą wpisaną do Rejestru, o której mowa w art. 23a ust. 2 ustawy o ochronie (...). Sam fakt stosowania takiego zapisu we wzorcach umownych w obrocie z udziałem konsumentów nosi znamiona bezprawności, ponieważ narusza zakaz wyrażony w art. 23a ustawy o ochronie (...).

Nie budzi wątpliwości, iż Dorota Kubicka-Mikoś stosuje w celu zawarcia umowy z konsumentami wzorzec umowy. Zgodnie z brzmieniem art. 384 k.c. wzorzec umowy to w szczególności ogólne warunki umów, wzory umów, regulaminy. Jak zostało wskazane powyżej, w celu nawiązania stosunku zobowiązaniowego z konsumentami Dorota Kubicka-Mikoś stosuje druk o nazwie Umowa o świadczenie usług dydaktycznych w Prywatnej Szkole Języka Angielskiego „Pragmatic” Nr ____, czyli typowy wzór umowy. Wszystkie postanowienia opracowane zostały w nim z góry przez Dorotę Kubicką-Mikoś, a formularz zawiera jedynie puste miejsce na oznaczenie drugiej strony umowy, czyli konsumenta.

Abstrakcyjna kontrola wzorców umownych przewidziana jest przepisami Kodeksu postępowania cywilnego i dokonywana jest przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd ochrony konkurencji i konsumentów. Jeżeli sąd uzna w wyroku konkretne postanowienie za niedozwolone, zakazuje jego stosowania nie tylko przez przedsiębiorcę, którego orzeczenie dotyczy, ale na podstawie art. 479⁴³ k.p.c. także przez innych przedsiębiorców. Jest to tak zwana rozszerzona prawomocność materialnoprawna w znaczeniu podmiotowym. Z chwilą

wpisania danego postanowienia do Rejestru wyrok uznający to postanowienie za niedozwolone wywołuje skutek erga omnes i nabiera charakteru takiego jak przepis prawa.

Kwestionowany przez Urząd zapis stanowi, że: „Wszelkie spory mogące wyniknąć w czasie realizacji niniejszej umowy rozstrzygać będzie Sąd, właściwy dla siedziby Usługodawcy”, natomiast klauzula wpisana do Rejestru brzmi: „Wszelkie spory wynikłe na tle zawartej umowy podlegają wyłączności sądu powszechnego dla siedziby firmy przyjmującej zamówienie”. Powyższe postanowienie zostało uznane za niedozwoloną klauzulę umowną mocą wyroku Sądu Okręgowego - Sądu ochrony konkurencji i konsumentów z dnia 31 stycznia 2003 r. (sygn. akt XVII Amc 31/02) i wpisane do Rejestru z dniem 30 czerwca 2003 r. Oba postanowienia różnią się literalnie, są jednak tożsame w treści.

Należy podkreślić, iż kodeks cywilny w sposób ogólny – abstrakcyjny wskazuje w art. 385¹ i 385³ model zachowań, które są niedozwolone w przypadku zawierania umów z konsumentami z wykorzystaniem wzorca. Gdy dana klauzula zostanie wpisana do rejestru, staje się niedozwolonym każde postanowienie umowne dotyczące zachowania opisanego w tej klauzuli, bez względu na sposób sformułowania samego zapisu. Klauzule wpisane do rejestru spełniają taką samą rolę jak przepisy prawa, a co za tym idzie, stosuje się do nich reguły interpretacji prawa (t. j. wykładnię językową, funkcjonalną, systemową). I tak: oba zapisy wprowadzają właściwość miejscową sądu sprzeczną z art. 27 i 34 Kodeksu postępowania cywilnego, t. j. właściwość sądu wyznaczoną przez siedzibę przedsiębiorcy, a nie przez miejsce zamieszkania pozwanego bądź miejsce wykonania umowy. Należy podkreślić, iż Dorota Kubicka-Mikoś świadczy usługi nie tylko w miejscu siedziby, t. j. w Kielcach, ale także w Suchedniowie, Bodzentynie oraz Ożarowie. Dla wymienionych miejscowości nie jest właściwy sąd w Kielcach, ale odpowiednio w Skarżysku-Kamiennej, Starachowicach i Sandomierzu. W obu zapisach jest to właściwość o charakterze wyłącznym, a co za tym idzie, konsument nie ma możliwości ewentualnego złożenia pozwu przeciwko przedsiębiorcy do sądu właściwego według przepisów prawa. Zapis występujący w umowie Doroty Kubickiej-Mikoś zawiera pojęcie „Usługodawcy”, natomiast klauzula wpisana do Rejestru posługuje się terminem „firmy przyjmującej zamówienie”. Oba terminy mają takie same znaczenie, chodzi w nich bowiem o przedsiębiorcę, z którym konsument zawiera umowę. Również pojęcia „sporów wynikłych na tle zawartej umowy” i „sporów mogących wyniknąć w czasie realizacji niniejszej umowy” są tożsame znaczeniowo, odnoszą się bowiem do wszelkich sporów, których źródłem jest powstały na mocy zawartej umowy stosunek prawny.

Jak zostało powyżej wykazane, zapis o treści „Wszelkie spory mogące wyniknąć w czasie realizacji niniejszej umowy rozstrzygać będzie Sąd, właściwy dla siedziby Usługodawcy”, pomimo różnic literalnych, jest postanowieniem wzorca umownego wpisanym do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone. Z uwagi na to, iż działania Doroty Kubickiej-Mikoś nosiły znamiona bezprawności i godziły w zbiorowe interesy konsumentów, należało je uznać za wypełniające znamiona praktyki opisanej w art. 23a ust. 1 i 2 ustawy o ochronie (...).

W piśmie z dnia 3 listopada 2004 r. Dorota Kubicka-Mikoś wyjaśniła, iż stosowanie kwestionowanego przez Urząd postanowienia wynikało z niewiedzy i nieświadomości, że zapis ten został wpisany do Rejestru. Ponadto wszelkie spory wynikłe na tle świadczonych przez Centrum Pragmatic usług były rozstrzygane polubownie, a jedyne postępowanie sądowe przeprowadzone zostało przed sądem właściwym zgodnie z przepisami Kodeksu postępowania cywilnego. Dorota Kubicka-Mikoś zobowiązała się również do usunięcia ze wzorca umowy kwestionowanego zapisu oraz do aneksowania obowiązujących umów do dnia 15 grudnia 2004 r. Na dowód w dniu 3 grudnia 2004 r. przedstawiła poprawiony wzorzec oraz aneks, który został doręczony konsumentom.

Z uwagi na fakt, iż Urząd uznał przedstawione w sprawie dowody za wiarygodne i przekonywujące, stwierdził zaniechanie stosowania przez Dorotę Kubicką-Mikoś praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów od 15 grudnia 2004 r.

Wobec spełnienia przesłanek koniecznych do stwierdzenia praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów określonych w art. 23a ust. 1 i 2 ustawy o ochronie (...) oraz przesłanek wydania decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającej zaniechanie jej stosowania wskazanych w art. 23e ustawy o ochronie (...) organ antymonopolowy orzekł jak w sentencji.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o ochronie (...) w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatury w Łodzi.

Z upoważnienia Prezesa Urzędu
Ochrony Konkurencji i
Konsumentów Dyrektor Delegatury
w Łodzi

Iwona BIELSKA

Otrzymuje:
Dorota Kubicka-Mikoś
Centrum Usług Dydaktycznych Pragmatic
Ul. Karczówkowska 5a
25-019 Kielce

